

I el bust de Pompeu Fabra és per a...

La Generalitat de Catalunya atorga els premis Pompeu Fabra i Robèrt Lafont a persones o entitats que destaquen per la seva implicació amb la llengua catalana i occitana

Aquest dijous a la tarda hem assistit a l'entrega de premis Pompeu Fabra i Robèrt Lafont al palau de la Generalitat de Catalunya. Dia plujós. A la sala hi regnava una expectació distesa. La gent anava entrant en comptagotes i s'espolsava les gotes fins que la sala era a petar. Sobre l'escenari hi havia vuit busts de Pompeu Fabra, obra de Manuel Cusachs, i una escultura pel premi de Robèrt Lafont, a punt per ser lliurats als guardonats.

Josep Lluís Bozzo amb el bust de Pompeu Fabra al fons © Departament de Política Lingüística

Tant el Premi Pompeu Fabra com el de Robèrt Lafont són dos dels premis més importants dels territoris de parla catalana i occitana per la projecció social d'aquestes llengües. Atorgats des del 2008 i del 2010, respectivament, amb una periodicitat biennal, han estat dos premis de referència en el nostre panorama cultural. En un context com l'actual, a l'ombra d'una globalització que amenaça amb homogeneïtzar molts aspectes de la nostra existència, uns premis com aquests són un incentiu per mantenir la motivació i l'expansió de l'activisme i la defensa de les llengües minoritàries.

El guardó en la primera categoria anunciada, «projecció i difusió de la llengua catalana» ha estat ex aequo per Dagoll Dagom i les Edicions Camacuc. El primer en pujar l'escenari ha estat en Joan Lluís Bozzo, cofundador de la companyia teatral Dagoll Dagom, que enguany fa el seu últim espectacle, ja un clàssic sobre les nostres escenes: Mar i cel. Durant els seus cinquanta anys d'activitat, Dagoll Dagom ha posat el seu focus en portar a escena obres clàssiques catalanes en format musical; per aquesta tasca constant i ben reeixida se li ha concedit el premi. En el seu discurs, que despuntava pel seu to humorístic amb un rerefons seriós, Bozzo ha expressat el seu neguit per la situació de la llengua catalana («Tot aquest edifici de Pompeu Fabra se'ns està anant una miqueta a...») i ha pensat dues solucions («mentre venia cap a la cerimònia amb cotxe»): 1) La independència, és a dir, una única llengua oficial, decret del govern, «i tot arreglat» i 2) La procreació («què fem les parelles a les cambres nupcials?»). Ha baixat de l'escenari entre riures irrefrenables i incrèduls.

Joan Escrivà Avinyó recull el Premi Pompeu Fabra 2024 per a la revista Camacuc © Departament de Política Lingüística

Joan Escrivà Avinyó i Joan Escrivà Torres, fundadors de les Edicions Camacuc, que han guanyat en la mateixa categoria, han fet un discurs d'agraïment a totes aquelles persones que els han donat suport amb la catàstrofe de la DANA, de la qual n'han patit les conseqüències. Camacuc és una revista per a infants en valencià que edita entre 5 i 6 números l'any i que fins ara, en els seus quaranta anys de trajectòria, ha publicat més de tres-cents números. Ara han publicat una edició especial al novembre amb continguts cedits per altres revistes, per tal de que puguin reprendre la seva activitat. «Ara ja no som resistents, som indestructibles» declaraven en el seu discurs, mentre reivindicaven la necessitat de fer xarxa. Podeu consultar el número especial de la revista [aquí](#).

El guardó en la categoria a «la trajectòria professional, científica o cívica» ha estat atorgat a Isidor Marí Mayans, filòleg, sociolingüista i activista per la llengua. Tant en l'àmbit acadèmic com social, des d'un inici s'ha centrat sobretot en el balear. Ha exercit de professor i director de departament a la Facultat de Lletres a la Universitat de les Illes Balears, alhora que ha contribuït a l'Obra Cultural Balear. També, més tard, ha treballat en assessoria i política lingüística en el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, així com a la Secció Filològica dels Estudis Catalans. En pujar a l'escenari, ha agraït a totes les persones que han fet possible el seu recorregut, i també ha fet una autocrítica: lamenta que no hi hagi més coordinació institucional lingüística entre els territoris de parla catalana, i que no es reconegui el català com a llengua oficial al parlament europeu.

Isidor Marí amb el conseller Francesc Xavier Vila durant la concessió dels premis Pompeu Fabra © Departament de Política Lingüística

El guardó en la categoria «socioeconòmica» ha estat atorgat a la llibreria Drac Màgic de Palma de Mallorca, una llibreria de referència a la ciutat de literatura infantil i juvenil en català. Els copropietaris de la llibreria, que han pujat a l'escenari per rebre el guardó, han descrit el seu projecte com «una petita baula microscòpica dins de l'ecosistema del llibre en català» i han ressaltat que aquest reconeixement és també un reconeixement a tota la xarxa d'editorials, distribució i llibreries que mantenen viva la cultura.

En la categoria de «comunicació i noves tecnologies», el guardó ha estat atorgat a l'associació empresarial de mitjans de comunicació, l'AMIC, una agrupació que comprèn més de 600 mitjans locals. Amb la voluntat d'impulsar la llengua per aquesta via, «ja que els mitjans locals són els de més confiança de la ciutadania» l'associació impulsa iniciatives que fomenten la innovació, la creativitat i la professionalitat, mitjançant concursos i contingut audiovisual, sobretot dirigit a les joves. En rebre el premi, els

representants han destacat que estan impulsant un IA AMIC en català, per la redacció dels mitjans locals.

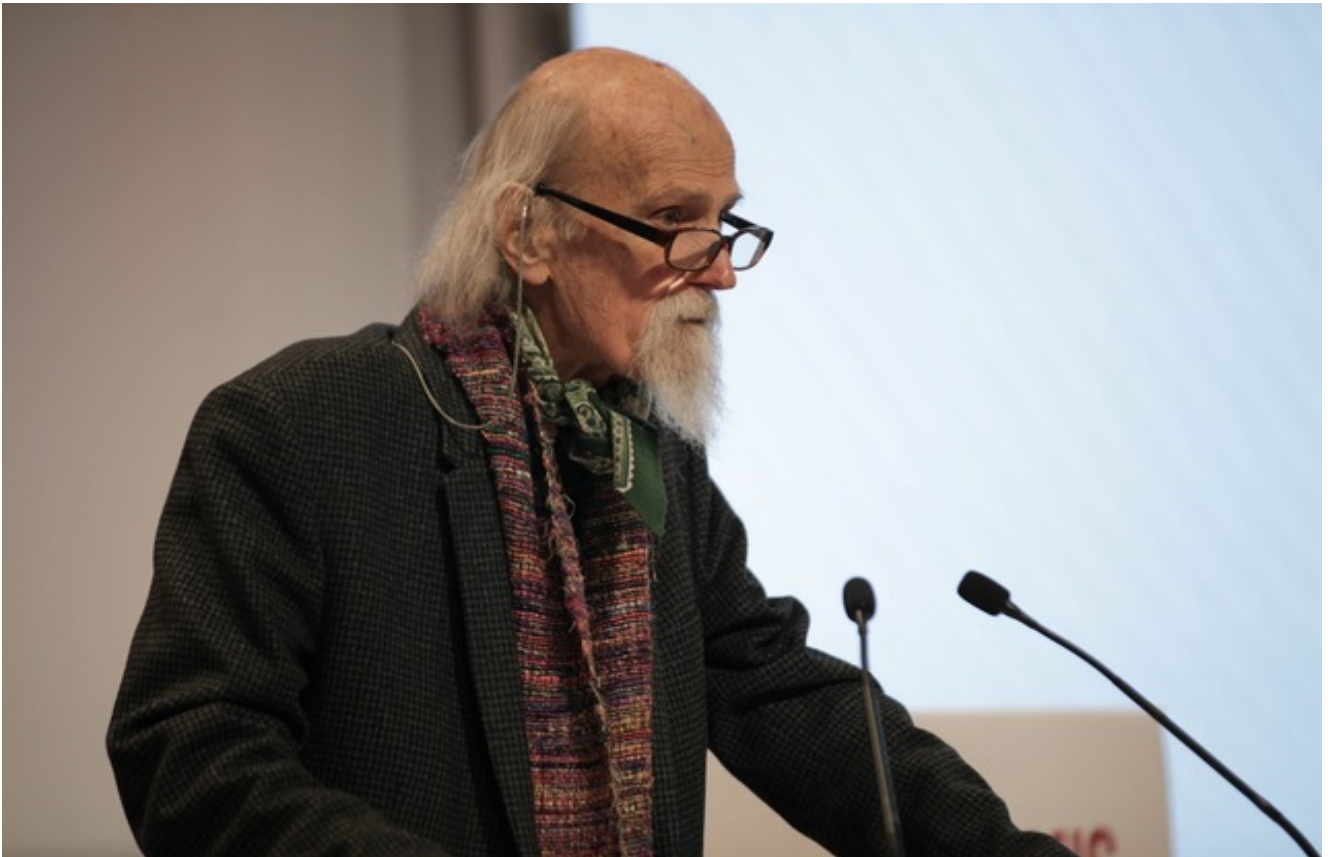
Actuació de Ballaveu en l'acte de lliurament dels Premis Pompeu Fabra i Robèrt Lafont 2024 © Departament de Política

a Míchel Sánchez, entrenador de futbol madrileny que ara treballa al Futbol Club Girona, on ha marcat una etapa d'èxit en la història del club. Com destaca ell mateix en un vídeo que s'ha projectat a la sala, ja que ha escusat la seva absència a l'acte de lliurament, «aprendre català és un signe d'integració de la cultura catalana». Per aquest esforç personal, que té una repercussió mediàtica molt més enllà de les nostres fronteres, i que repercuteix a nivell col·lectiu, el premi en la categoria «incorporació a la comunitat lingüística catalana» ha estat atorgat a, ha merescut el premi.

El Premi Pompeu Fabra a la categoria de «voluntariat lingüístic» també és ex aequo, entre Aire Nou de Bao i Isidre Pérez i Edo. Aire Nou de Bao és una entitat que té la finalitat de protegir i promoure el patrimoni de Bao i del Riberal, a la Catalunya Nord des de fa quasi trenta anys. Notablement, celebren cada tardor les Diades Airenoventques, un festival amb diferents activitats que promouen la llengua i la cultura. «És trist parlar de lluita per la llengua» reflexionava Bernat Casals, President d'Aire Nou, i carregava contra l'estat francès, que sistemàticament posa traves perquè les llengües minoritàries tinguin representació en les institucions. «Catalunya Nord és també Catalunya» han estat les seves últimes paraules, rebudes amb una ovacion entusiasta.

Isidre Pérez i Edo també ha recollit el seu bust, ha recollit el seu bust, que ha acompanyat amb un poema tendre sobre les virtuts del voluntariat: «Poder ser voluntari és extraordinari». Ell és potser el voluntari més entusiasta del programa Voluntariat per la llengua. Al llarg dels 20 anys, ha acompanyat a més de cent persones en l'aprenentatge del català, i ha organitzat nombroses activitats al Centre de Normalització Lingüística. Al final del seu discurs,

feia esment de tots aquells voluntaris que treballen cada dia pel mateix objectiu, i que no han tingut reconeixement com ell: «Companys voluntaris, aquest premi també és vostre.»

Fredo Valla recull el Premi Robèrt Lafont 2024

Finalment, després d'una actuació commovedora a capella amb moments de guitarra de Ballaveu, un duo format per la Patri Garcia i en Xavier Rota, que ens han cantat una melodia tradicional catalana, ha arribat el torn del premi de Robèrt Lafont, enguany atorgat a Fredo Valla. Valla és un cineasta, director teatral, escriptor i professor que ha dedicat la seva vida a la promoció i difusió de les minories lingüístiques a Itàlia. Darrerament ha estat reconegut a Itàlia per un documental sobre els càtars, que ha rebut nombrosos premis. Ha començat el seu discurs de toc poètic dient que «veni de lo Japon del país d'Òc»; en efecte, nascut a les valls occitanes del Piemont, Valla ha traçat la seva trajectòria lingüística en viu i en directe. Des d'uns orígens en què la seva llengua era percebuda com un simple «patois» passant pel descobriment de la noblesa de l'occità mitjançant la literatura trobadoresca i la Renaixença occitana. «M'onora aqueste prèmi, qu'es benlèu lo començament d'un temps novèl per l'Occitània tota e una estrecha relacion entre Occitània e Catalonha, entre Orient e Occident.»

Per cloure l'acte, el conseller de política lingüística, F. Xavier Vila, que ha presidit el lliurament de premis, ha reivindicat el caràcter lingüístic divers dels nostres territoris, i la feina que s'està duent a terme a nivell institucional per reconèixer aquesta diversitat. I és que el jacobinisme lingüístic d'Europa s'allunya molt de la realitat dels parlants, que nogensmenys, és «més inclusiu que la política duta a terme en moltes altres parts del planeta». Per il·lustrar-ho, ha posat l'exemple de l'Índia, on sembla que hi hagi menys

consciència lingüística perquè es parlen moltes llengües però l'estat només en reconeix a dues com a oficials.

Foto de grup a l'acte de lliurament dels Premis Pompeu Fabra i Robèrt Lafont 2024. © Departament de Política Lingüística

El conseller Vila ha donat les gràcies als premiats i a totes les persones que han contribuït a construir el panorama lingüístic europeu actual, que és una «mostra del progrés social i cultural de la nostra civilització.» Per assegurar la continuïtat d'aquestes llengües, és necessària la tasca col·laborativa intergeneracional, iniciada el segle darrer per Pompeu Fabra i Robèrt Lafont, els nostres «herois», i que ara continuem des del present. Part d'aquesta tasca és la reivindicació i la millora de l'aranès, que es troba en una situació molt debilitada a Catalunya. Al capdavant, com ha dit Vila, «una lenga que ditz pas res es una lenga mòrta. Una lenga que ditz quicòm als altres crea un besonh de lenga».